

Nye velgere føler tilhørighet

Ekteskapsdebatten mobiliserte nye kirkelige grupper til stemmeurnene ved **årets kirkevalg**.

KIRKEVALG
PÅL KETIL
BOTVAR

SUNNIVA E.
HOLBERG

BJARKE S.
MORTENSEN

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning

Arets kirkevalg fikk betydelig oppmerksomhet i mediene, og knappe fire uker før valget viste en undersøkelse Vårt Land hadde fått gjennomført, at så mange som 37 prosent av de stemmeberettigede ville stemme. Interessen hadde i stor grad å gjøre med konflikten omkring spørsmålet om man skulle tillate kirkelig vigsel for homofile par.

Debatten bidro til at det for første gang ble stilt to lister ved bispedømmerådsvalget i de fleste av bispedømmene. Den ene listen representerte organisasjonen Åpen folkekirke, som går inn for en ny vigselsturgi for homofile par, og den andre var nominasjonskomiteens liste.

Høyeste tallet. Den egentlige motpart til Åpen folkekirke var organisasjonen Levende folkekirke, som ikke stilte egne lister, men som aktivt anbefalte kandidater på nominasjonskomiteens liste, kandidater som tydelig var

motstandere av ny vigselsturgi for homofile.

Debatten medførte at kirke-medlemmer som ikke tidligere hadde deltatt i kirkevalg til å benytte seg av stemmeretten. Som kjent lyktes det Åpen folkekirke å få valgt inn så mange kandidater at det vil være et flertall for vigsel av homofile på det nye kirkemøtet.

Når det kom til stykket var det bare 16,7 prosent av kirkens medlemmer som deltok i kirkevalget. Tallet er likevel det høyeste som er oppnådd noen gang og klart høyere enn ved valget i 2011. Spørsmålet er: Hvem var det som sikret Åpen folkekirke den klare seieren?

Var det utelukkende nye kirkevelgere som valgte Åpen folkekirkens representanter inn, eller var det bred folkelig støtte til forslaget om å gi de homofile rett til å bli viet i kirken?

Nye vs. gamle velgere. I etterkant av valget har KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning, gjennomført en velgerundersøkelse der 1.500 kirkemedlemmer ble spurt om hvorfor de deltok eller ikke deltok i kirkevalget.

I henhold til undersøkelsen stemte omkring én av tre velgere for første gang ved et kirkevalg. I 2011 var det tilsvarende tallet én av fire. Årets kirkevalg mobiliserte altså flere nye velgere enn forrige gang, samtidig som en del tidligere velgere falt ut.

Hva motiverte de nye velgere til å stemme? Ikke overraskende var det spørsmålet om ekteskap for homofile som i særlig grad fikk dem til stemmeurnene. 77 prosent av dem svarte at spørsmålet om ekteskap for homofile var en viktig grunn til at de stemte, og 75 prosent var enige i at også par av samme kjønn bør ha lov til å gifte seg i kirken.

Deres stemme ved bispedømmerådsvalget gikk i stor grad til Åpen folkekirke. Likevel skiller ikke de nye velgere seg så mye fra dem som også har stemt ved tidligere valg. Begge grupper legger vekt på at den norske kirke er en sentral institusjon i samfunnet, begge grupper er interessert i sitt eget lokalsamfunn, og begge stemte i stor grad fordi de ønsket å påvirke spørsmålet om ekteskap for homofile.

Holdningsmønsteret er i stor grad det samme. Forskjellen ligger i hvor sterkt de betoner de ulike grunnene for å stemme. Kirken har aller størst betydning for velgere som har stemt før. De bruker også kirken mer og mener kirken spiller en viktigere samfunnsrolle. Deres holdning til vigsel for homofile er heller ikke så entydig positiv, som den er blant de nye velgerne.

55 prosent av de gamle velgerne var enige i at kirken burde åpne for ekteskap for personer av samme kjønn. Stemmegivningen var også annerledes i denne gruppen. 42 prosent av dem stemte på nominasjonskomite-

MANGE STEMTE: En ung kvinne stemmer ved årets kirkevalg i valglokaler på Oslo katedralskole. Debatten i forkant av kirkevalget førte til en mobilisering blant de sporadiske kirkegjengerne, skriver forfatterne. Foto: Stig Øyvind Blystad

Hva motiverte de nye velgere til å stemme? Ikke overraskende var det spørsmålet om ekteskap for homofile som i særlig grad fikk dem til stemmeurnene.

Pål Ketil Botvar,
Sunniva E. Holberg og
Bjarke S. Mortensen

SI DIN MENING
verdidebatt.no/paalboot

I vårt nettforum kan du diskutere dette innlegget og følge hele debatten om kirkevalget.

ens liste og 52 prosent stemte på Åpen folkekirkes liste. 6 prosent av dem kunne ikke huske hva de hadde stemt. Nominasjonskomiteens liste bestod av kandidater med blandede holdninger, så en stemme til denne listen var ikke nødvendigvis en stemme mot å tillate ekteskap for homofile.

Kuppet av kirkefjerne? I forkant av valget ble det fra flere hold uttrykt bekymring for at de nye velgerne ville bestå av en gruppe kirkemedlemmer som ikke benytter seg av kirken, og at valget ville bli «kuppet» av kirkefremmede. Undersøkelsen gir ikke grunnlag for å hevde dette.

Kirkegangsmønsteret er riktignok annerledes blant de nye velgerne enn blant de gamle, men de aller fleste ser ut til å ha en aktiv relasjon til Den norske kirke. For eksempel er det langt flere av de nye velgerne som kaller seg «personlig kristne» enn det er i befolkningen generelt.

De nye velgerne er som regel det vi kan kalle for sporadiske kirkegjengerne. De renner ikke ned kirkedørene, men går på gudstjeneste noen ganger i året. Bare et fåtall har ikke vært i kirken i løpet av det siste året. Blant dem som har stemt ved tidligere kirkevalg er mer enn en tredel faste kirkegjengerne, de går dermed i kirken minst én gang i måneden.

Det er altså ikke slik at kirkevalget ble dominert av kirkefremmede. Derimot førte debat-

REGLER KRONIKK OG DEBATT • Kronikk: Maks 6.000 tegn. Hovedinnlegg: Maks 3.500 tegn. Innlegg og replikk: Maks 2.000 tegn. Kort sagt: Maks 1.200 tegn NB: Alle mål inkluderer mellomrom • Vi foretrekker innlegg på e-post. • Innlegg må signeres med fullt navn og presentasjon. Oppgi adresse og telefon. Legg gjerne ved bilde av deg selv. • Redaksjonen forbeholder seg rett til å forkorte. • Innsendte manus blir ikke returnert. • Vårt Land betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i eget arkiv eller andre databaser Vårt Land har avtale med. • Vårt Land har også et eget debattforum på nett, verdidibatt.no. Bidra gjerne med egne innlegg eller kommentarer til andres.

Vi må bygge opp landbruk i fattige land

LANDBRUK
OLA FLATEN

Forsker, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO)

For fattige afrikanske land synes det mer fornuftig å satse i lokale eller framvoksende markeder i Afrika enn på eksport til Norge.

Ola Flaten

Ivårt Land 16. desember utfordrer Jon Olav Økland meg på tiltak som kan skape landbruksutvikling i fattige land, knyttet til kritikken min av hans tidligere kronikk om norsk jordbruk og fattige land.

Men først, Økland hevder at fattige land som Kenya og Namibia ikke har full tollfrihet. Kenya fikk full tollfrihet for alle varer til Norge i 2008. Kenyanske plantasjer har senere utkonkurrert import av roser fra enda fattigere Tanzania.

Namibia har ikke full tollfrihet, men er omfattet av den norske preferanseordningen som gir redusert toll ved vareimport fra u-land. Namibia har dessuten en tollfri kvote på 2.700 tonn storfekjøtt.

Høye kostnader. Økland mener vi bør lære av New Zealand og Australia. De klarer seg nærmest uten landbruksstøtte, men har også ypperlige vilkår for å produsere mat billig. Norsk jordbruk har altfor høye naturbetingede kostnader til å være internasjonalt konkurransedyktig.

Uten budsjetstøtte og importvern ville enda mer av butikkhyllene våre blitt fylt av matvarer fra eksportører som New Zealand og Australia. Enda mindre mat ville også ha kommet fra fattige land.

Fattige land i Afrika er i hovedsak nettoimportører av mat. De siste tiårene har mange av dem neglisjert jordbruket og

heller prioritert raskere industrialisering, delvis etter råd fra internasjonale finansinstitusjoner om å liberalisere økonomien.

Åpnere grenser ga forbrukerne billigere mat. Samtidig tapte lokale småbønder. Totalt sett skulle lavere priser gi en økonomisk gevinst.

Lokale markeder. Prissjokket i 2008 viste at høye priser rammet forbrukere i u-landa svært hardt, mens bøndene tjente mer. (Kutt i subsidier i rike land vil også øke prisene.) Fattige i u-land påvirkes derfor ulikt av endrede matpriser.

For fattige afrikanske land synes det mer fornuftig å satse i lokale eller framvoksende markeder i Afrika enn på eksport til Norge.

Viktige utfordringer for fattige land er å investere mer i landbruksforskning og -infrastruktur, øke produktiviteten i jordbruket og fremme matvaresikkerhet. Norge kan bidra ved å prioritere landbruk opp i bistandsarbeidet.

FAKTA

- ▶ Ved høstens kirkevalg stemte 520.323 av Den norske kirkes medlemmer.
- ▶ I alt deltok 16,7 prosent av de stemmeberettigede i de kirkelige valgene 2015.
- ▶ Ved tilsvarende valg i 2011 deltok 13,5 prosent av de stemmeberettigede.
- ▶ Beregninger viser at det er et flertall på Kirkemøtet for å innføre vigsel for homofile par.

Kilde: KIFO

ten i forkant av kirkevalget til en mobilisering blant de sporadiske kirkegjengerne.

«Stedfortredende» rolle. Ved årets valg var konfliktnivået høyt og mediedekningen tilsvarende stor. Forventningene til oppslutningen ved årets valg var derfor høye, og for mange var det nok overraskende at bare én av seks kirkemedlemmer benyttet seg av retten til å stemme.

De som valgte ikke å stemme gjorde det delvis fordi de følte de ikke visste nok om kandidatene, men særlig fordi de ville overlate det til de aktive å bestemme over kirken. Dette passer godt inn i bildet av «vicarious religion» som den britiske sosiologen Grace Davie mener kjennetegner den religiøse situasjonen i land med statstilknyttede folkekirker.

Undersøkelsen viser altså at de som stemte ved høstens kirkevalg ikke bare har en følelsesmessig, men også en reell tilknytning til kirken. Det vil bli spennende å se om interessen blir like stor ved neste kirkevalg. Har man nå etablert et normalnivå for valgoppslutning?

Vil oppslutningen falle igjen? Eller finnes det et ytterligere potensial for mobilisering? Svaret på dette avhenger i stor grad av om det i fremtiden vil være saker på dagsorden som kan bidra til å få dem som vanligvis sliter de bakerste benkene i kirken til å la sin kirkelige tilhørighet komme til uttrykk ved stemmeurnen.

Salmer viktige i skolen

KULTURARV
TORMOD HAGEN

Fannrem

Vi fikk oppleve det fantastisk flotte NRK-programmet «Salmeboka minutt for minutt». Vi fikk en reprise med smakebiter senest på NRK2 nå i helgen.

Det var et program som virkelig engasjerte. Begeistring var like stor i nord som i sør. Avisene over hele landet var fulle av lovord og kalte salmesangen «vår norske kulturarv». Og folk stilte med glede opp til dugnad for denne nasjonale sangbølgen.

Under reprisen nå vekker salmesangen den samme gleden. All honnør til sangerne.

Ut av skolen. Men: Hvor har de det fra? De har jo lært det? Svaret er selvfølgelig og enkelt: De aller fleste har lært det i skolen.

Salmesangen i skolen har gjennom lange tider blitt en del av kulturarven vår. Uten at den blir lært i skolen, vil vi raskt få et folk som ikke kan synge salmer. Vi

vil bli et kulturelt fattigere folk. Dette er en politisk sak.

En bestemt politiker frontet sterkest striden for å få salmesangen ut av skolen.

Men han må vel snart være passé. Argumentasjonen om at vi har fått innvandrere med andre religioner og at vi derfor ikke lengre kan synge våre salmer i skolen, er helt klart bare et skjold eller skalkeskjul for et større mål: Å få kristendommen ut av skolen.

Kunnskapsløst. Dette er kunnskapsløst. Det var jo nettopp kirken som startet skoleverket i landet vårt. Andre land som får innvandrere legger ikke fra seg sin egen religion og kultur av den grunn.

Det går nå mot jul igjen. Atter skal vi samles i forskjellige tilstelninger og blant annet synge sanger og salmer.

Og så opplever vi at mange av de yngre ikke kan synge med, de har ikke lært. Det er flaut. Det er vår, de voksne, sin skyld. Det er vi som velger politikerne.

Derfor politikere: Dette er en sak dere må ta tak i og få rettet opp. Vi kan ikke være bekjent av å bryte med en kulturarv som denne.